

Изх. № 153/ 2022
15.11.2022 год.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 311/21
Дата 15.11.22

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

на Управителния съвет
на Асоциацията на прокурорите в България
по конституционно дело № 17/ 2022 на Конституционния съд

С Определение от 18.10.2022 год. по конституционно дело №17/2022 г. по описа на Конституционния съд, на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд, е допуснато за разглеждане по същество искането на Главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционността на чл. 240а, ал. 7 от Наказателния кодекс (Нов - ДВ, бр. 101 от 2017г.) в частта „и когато не е собственост на дееца“, поради противоречие с разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1 и ал. 3, чл. 56 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ).

С писмо с изх. №266-КД/17.05.2022 год. по описа на Конституционния съд на Република България е отправена покана до Асоциация на прокурорите в България за предоставяне на становище по предмета на делото в 30 – дневен срок, считано от получаване на писмото.

Предмет на конституционното дело е установяване на противоконституционност на съответната част от чл. 240а, ал.7 от НК.

Разпоредбата на чл. 240а НК инкриминира неправомерният добив на подземни богатства (чл. 240а, ал.1НК), както и други дейности с незаконно добити подземни богатства (чл.240а, ал. 2 НК). Съгласно ал.7 на с. чл., превозното или преносното средство, послужило за превозването или пренасянето на предмета на престъплението, се отнема в полза на държавата и когато не е собственост на съденото лице, освен ако стойността му явно не съответства на тежестта на престъплението. Следователно цитираната разпоредба предвижда императивно прилаган механизъм за принудително безвъзмездно отнемане на движими вещи, чиито собственик реално не е съпричастен към извършване на престъплението. Тъй като собственикът на подлежащите на отнемане вещи не е участвал във воденото наказателно производство, той не разполага с правно средство за защита на своите материални интереси, вкл. извън рамките на наказателния процес. Съгласно закрепеното в чл.56 от КРБ право на защита на гражданите срещу всяко накръняване или застрашаване на техни права, на лицата, засегнати от намеса в правото им на собственост, следва да се предостави възможност да оспорят пред компетентните органи законосъобразността и/или обосноваването на предвиденото отнемане. На този фон особено несправедлива би била обратната хипотеза – отсъствието на средство за защита, когато използваното при извършване на престъплението МПС е било откраднато или противозаконно отнето от неговия собственик или правомерен владеец, като същият може дори и да не е наясно с този факт. Отделно от това в отклонение от принципа за личната отговорност, законът в лицето на конституционно атакуваната част от чл.240а, ал.7 от НК налага отнемането на вещи – собственост на трето лице фактически като санкция за чуждо неправомерно поведение.¹ В този смисъл обсъжданата наказателноправна разпоредба се

¹ Следва да се отбележи фактът, че оспорената разпоредба не е дефинирана като част от наказанието за извършеното престъпление, доколкото безспорно тя не е насочена към виновното лице, но въпреки това нейното правно действие не се различават по своя резултат от последиците на наказанието конфискация. Ето защо основателно би могло да се приеме, че чл.240а, ал.7 от НК действително има санкционен характер

намира в явно противоречие с чл.56 и чл.122, ал.1 от КРБ, предвиждащи правото на защита на правата на българските граждани и правото на защита в процеса.

Принудителното безвъзмездно отчуждаване на движими вещи, принадлежащи на граждани без отношение към извършеното престъпно деяние и при липсата на възможност да защитят своите интереси, представлява съществена и неоправдана интервенция в неприкосновеното право на собственост, гарантирано от чл. 17, ал. 3 КРБ. С него се нарушава и друг конституционен постулат – този за баланса между личния и обществения интереси и за пропорционалност между легитимни цели в борбата с престъпността и правото на защита на гражданите. Следователно липсата на ефективно правно средство за защита в полза на лицето, чиито интереси могат да бъдат накърнени чрез предвиденото отнемане, е основен довод за несъответствието на обсъжданата разпоредба с принципа за неприкосновеност на собствеността и нейната защита, прогласен както в българската Конституция (чл.17, ал.1 и 3), така и в ред международни актове като Хартата на основните права на ЕС (чл.17 и чл.47) и Приложение №1 към ЕКЗПЧОС (чл.1). Аналогична правна колизия е установена от Съда на ЕС в тяхното решение по дело №С-393/19 с предмет преюдициално запитване, отправено на основание чл. 267 ДФЕС от Апелативен съд - гр. Пловдив по подобен казус. В тази връзка българските и европейските съдилища нееднократно са имали възможността изрично да посочат, че отсъствието на ефективен правен механизъм за защита прави недопустимо каквото и да било отнемане на чужда собственост като накърнява и принципа на правовата държава, който в нашата правна система е въведен с чл.4, ал.1 от КРБ. Ето защо поддържахме виждането, че отнемането в полза на държавата на МПС – превозно или преносно средство, при липса на законова процедура, в която да бъде защитено правото на засегнатата собственост, нарушава пряко чл. 17, ал.1 и 3 от КРБ, прокламиращ, че правото на собственост се гарантира и защитава от закона, а в по-далечен план – и чл.4, ал.1 от КРБ, прогласяващ

спрямо третото лице – собственик на отнеманата вещ, което няма каквото и да било процесуално качество в наказателното производство.

АСОЦИАЦИЯ НА ПРОКУРОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ЧЛЕН НА МЕЖДУНАРОДНАТА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОКУРОРИТЕ (IAP)

гр. София, ул. "Позитано" № 24а,
тел.02/9219 330, fax 02/9885895
E-mail : apb@prb.bg,
Internet: <http://apb.prb.bg>

България за правова държава (в същата насока е и РКС №12/08.07.1993г. по к. д. №12/93г.).

Допълнителен довод в подкрепа на изложеното е и съществуването на РКС №12/30.09.2021г. по к. д. №10/2021г. на КС, образувано по искане на омбудсмана на Република България, с които са обявени за противоконституционни идентични разпоредби в чл. 234г, ал.3, чл. 242, ал. 8, ~~чл.280~~, ал.4, чл.281, ал.3, от НК, като представляващи „конституционно нетърпима намеса на държавата в правото на частна собственост на лицата“, влизаща в явно противоречие с чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 56 и чл. 122 от Конституцията. Изложените в решението мотиви са изцяло споделими и в настоящия случай, който касае нормативна уредба със сходно значение и действие. По същество още през 2021г. обсъжданата част от разпоредбата на чл.240а, ал.7 от НК следваше да бъде обявена за противоконституционна на абсолютно същите основания, като вероятно отсъствието ѝ от обявените тогава за противоконституционни текстове от НК се дължи на неволен пропуск в направеното от омбудсмана искане до КС.

Предвид гореизложеното, Управителният съвет на Асоциацията на прокурорите в България изразява становището, че са налице основания да се обяви за противоконституционна разпоредбата на чл.240а, ал.7 от НК в частта „и когато не е собственост на деца“, поради нейното противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1 и ал. 3, чл. 56 и чл. 122, ал. 1, от Конституцията на Република България.

С уважение,
Владимир Николов
Председател на Асоциацията на прокурорите в
България